

■ biobibliografia

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Volum I, Número 2, 2011 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
DOI 10.2436/20.3001.02.32 | Pp. 195-204
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

J

osep Maria Capdevila (1892-1972). Un estudi bibliogràfic

Josep Cortada i Hortalà

Universitat de Girona.
Grup de Recerca Visió per computador i robòtica - Vicorob.
Departament: Arquitectura i Tecnologia dels Computadors.
POLITÈCNICA IV. Campus Montilivi. Girona
jcortad3@xtec.cat

Josep Maria Capdevila nasqué a Olot el 14 de juny de l'any 1892. Manifestà una clara vocació per les lletres de la mà del poeta olotí Josep Maria de Garganta. L'inici dels estudis de dret a la Universitat de Barcelona l'incorporaren plenament en l'ambient cultural de l'època. Arrel dels seus treballs guanyà prestigi dins la intel·lectualitat de l'època com a crític literari i alhora fou reconeguda la seva vàlua en el camp de la filosofia. Membre fundador de la Societat Catalana de Filosofia (1923). En el camp del pensament, a partir de 1920 es desvinculà de la inicial influència d'Ors. Per a Capdevila, escriure comportaria un compromís i partint d'aquesta convicció, el mes de maig de 1929 sortiria *El Matí*, diari que fundà i dirigí fins l'any 1934. Va conrear també la crítica literària i la docència en l'àmbit de l'estètica de les belles arts. A finals de gener de l'any 1939 s'exilià a Colòmbia on seguí amb la tasca docent que havia iniciat a Tarragona. L'any 1965 Capdevila tornaria a Catalunya amb una salut força delicada. La matinada del dia 3 de gener de 1972 traspassava a la ciutat de Banyoles.

Obres de Josep Maria Capdevila

En aquest recull bibliogràfic es presenten els escrits més significatius de Josep Maria Capdevila, extrets majoritàriament de la publicació de Joan Carreres i Péra: *Josep Maria Capdevila. Ideari i Poètica*, respectant el criteri cronològic i temàtic de l'autor. En un posterior recull s'aplegaran els articles periodístics.

Llibres i edicions antològiques

- «Pròleg», a *Miquel Costa i Llobera, Líriques*, Barcelona: Ed. Catalana, 1923. [Tria de J. Estelrich i J.M. Capdevila.]
- *Les Cent Millors Poesies Líriques de la Llengua Catalana*, Barcelona: Barcino, 1925. [Tria de J.M. Capdevila.]
- *Poetes i crítics*, Barcelona: Ed. Catalònia, 1926.
- *Com s'ha d'escriure una carta en català*, Barcelona: Barcino, 1926. [Epíleg de Joaquim Ruyra, reeditat el 1926, 1927, 1928].
- «Tria del text, introducció, notes i glossari», a *MARTORELL / GALBA, Tirant lo Blanc*, Barcelona: Barcino, 1925-1929.
- «Introducció i tria», a *Francesc Vayreda, 30 reproduccions de pintures i dibuixos*, Barcelona: Ed. Sala Parés, 1926.
- *Amics i terra amiga*, Barcelona: Barcino, 1932.
- «Introducció i tria», a *Jacint Verdaguer, Prosa*. Barcelona: Catalònia, 1936.
- *En el llinar de la filosofia. Correspondència amb Maurici Serrahima*, Barcelona: Barcino, 1961. [En el umbral de la filosofía. Traducció del Catalán por Diva Perdomo. Prólogo de Paulina Crusat. Cali: Prod. Latino-americanas Lida, 1964.]
- *Eugeni d'Ors. Etapa barcelonina (1906-1920)*, Barcelona: Barcino, 1965.
- *Estudis i lectures*, Barcelona: Ed. Selecta, 1965.
- «Tria i semblança de l'autor», a *Poesies de Josep Maria de GARGANTA*. Barcelona: Barcino, 1968. [Notes de Joan de Garganta.]
- *Del retorn a casa*, Barcelona: Pòrtic, 1971. [Pròleg de F.Vergés.]
- *Els principis de la civilització*, Barcelona: Barcelonesa d'Edicions, 1992. [Introducció de Jordi Giró i París.]

Catàlegs i separates

- «El concepte de creació en l'obra artística», Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1923, 305-321.
- «L'artiste en face de son oeuvre», a *Xenia Thomistica*. Roma: Impremta Políglota Vaticana. Pontificio Collegio Angélico, 1925, 379-388.
- «Bellesa i veritat», a *Revista d'Estudis Franciscans*, 1924.
- «L'oposició de la poesia catòlica i la poesia pàgana», a *La Paraula Cristiana*, (juliol 1925), 4-28.

- «Apologia del nu», a *La Veu*, (23 juliol de 1927, 14 d'agost de 1927, 3 i 21 de setembre de 1927)
- «Principis de teoria política», a *La Paraula Cristiana*, (març 1927), 196-218.
- «Filosofia de luxe», a *Franciscàlia*. Barcelona: Editorial Franciscana, 1928.
- «Lletres de filosofia», a *Criterion*, (1930), 139-143.
- «L'Acció Catòlica com un deure», a *El Matí*, 22 de setembre 1931. [Conferència inaugural de l'Associació «Amics d'El Matí».]

Pròlegs i traduccions

- «Pròleg», a *Presència de Catalunya. I La terra. El paisatge català a través dels seus poetes*. Generalitat de Catalunya. DC. Barcelona: SCF, 1938.
- Traducció del castellà a F. ALCAÑIZ. *Consagració personal al Sagrat Cor de Jesús*, Girona: Indústries Litogràfiques, 1969.
- «Pròleg», a C. ARDERIU. *Poesies*. Tria de Tomàs Garcés. Barcelona: Edicions Lira, 1923.
- «Notícia sobre Balmes», a *La civilización. Páginas de Jaime Balmes*, Barcelona: Biblioteca de Estudios Sociales, 1922. [Versió del castellà a J. BALMES, *La civilització*. Barcelona: Barcino, 1930.]
- «Introducció», a P. BERENGUERES. *D'ara i d'abans*. Barcelona, 1967.
- «Introducció», a J.B. BOSSUET. *Discursos*. Barcelona: Barcino, 1926. [Versió del francès a cura de J.M. Capdevila.]
- Versió del francès a la *Cançó de Roland*. 1934-36. [Text Inèdit.]
- Versió de l'italià a E. CHIOCCHETTI. *La filosofia de Giovanni Gentile*, a *Quaderns d'Estudi*, (gener 1923), 31-35, 102-107.
- Versió del llatí a T. CICERÓ, «*Tusculanes*», (desembre 1971), cap. I. [Text Inèdit.]
- «Notes d'ambientació i genealogia espiritual», a *Diaris i records de Pere Corominas*, vol. III, «La República i la guerra civil», Barcelona: Curial, Edicions Catalanes, 1975, 337-357.
- Versió del castellà a P. DORADO, *La natura i l'Història*. IEC. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1917.
- «Pròleg», a J. FOLGUERA, *Poesies*. Barcelona: Ed. Lira, 1924. [Tria de T. Garcés.]
- Versió del Castellà al «Pròleg», de M. GARCÍA, *La pedagogia social de Natorp*, a *Quaderns d'Estudi*, (abril 1916), 193-201.

- «Introducció», a GOETHE, *Germà i germana*. Traducció per les alumnes de l' *Escola Superior de Bibliotecàries*. Barcelona: Minerva, 1918, 3-8.

- «Prefaci», a M. JOSEPH, *Iberoamèrica continent de l'esperança?* Barcelona, 1969.
- «Pròleg», a GUERAU DE LIOST, *Poesies*. Barcelona: Ed. Lira, 1923. [Triat de T. Garcés.]
- Versió del francès a Jacques LECLERC, *La vocation du chrétien. «El reialme», cap. I*, (desembre 1971). [Text Inèdit.]
- «Pròleg», a J. MARAGALL, *Obres Completes, vol. I*. Barcelona: Ed. Sala Parés, 1929, 5-31. [Reproduït a: *Obres Completes, vol. I*. Poesia. Barcelona: Ed. Selecta, 1960, 1202-1211; «Visions i cants de Joan Maragall», a: *Guia de literatura catalana contemporània*. A cura de J. Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 1973, 47-62.]
- «Introducció», a X. de MAISTRE, *El leprós d'Aosta*, a *La Paraula Cristiana*, (abril 1927), 346-362.
- Versió de l'italià a A. MANZONI, *Observacions sobre la moral Catòlica*, 1931-33. [Text Inèdit.]
- Versió del francès a J. MARITAIN, *Les fronteres de la poesia*, a *La Nova Revista*, 10 i 12, (octubre i desembre 1927), 105-117, 292-305.
- «Pròleg», a F. MISTRAL, *Obres Completes*. Barcelona: Ed. Selecta, 1957, IX-XX-XIX.
- Versió de l'occità a F. MISTRAL, *Contes*, a *La Paraula Cristiana*, (juny 1927), 542-548.
- «Pròleg», a M. PERPINYÀ, *Poemes*. Barcelona: Ed. «La Revista», Barcelona. 1931.
- «Pròleg», i versió de l'italià a Francesc de SANCTIS. *Crítica de la Divina Comèdia*. Barcelona: Ed. Catalana, 1921.
- Versió del llatí a SANT CEBRIÀ, *De oratione dominica*, 1967. [Text Inèdit.]
- Versió del francès a SANT FRANCESC DE SALES, *La cortesia cristiana*. Barcelona: Barcino, 1926. [Pròleg del P. M. d'Esplugues.]
- Comentari i versió del llatí a SANT TOMÀS D'AQUINO. *De Ente et essentia*, 1934-35. [Text Inèdit.]

Discursos, conferències i parlaments

- «Discurs de l'Adéu», Pronunciat a Olot en la cloenda dels Jocs Florals. Setembre de 1921. [Fragment Inèdit.]

- «Ingres», Parlament pronunciat a Olot el setembre de 1924 en la Inauguració de l'Exposició de Dibuix. [Fragment Inèdit.]
- «El paisatge olotí», Parlament pronunciat a la Lliga Comarcal de Catalunya, a *La Paraula Cristiana*, (juliol 1925).
- «Una divagació encisadora sobre el paisatge d'Olot», Parlament pronunciat al Cercle Artístic de Sant Lluç, a *La Veu*, 1 d'octubre de 1925.
- «La matèria artística», Parlament pronunciat al Centre Artístic de Mataró, a *La Veu*, 23, 24, 29 i 30 d'octubre de 1925.
- «La libertad y la Iglesia», Parlament pronunciat al Círculo de Estudios de Zaragoza (18 de març de 1926), a *Ensayos*, Saragossa, (abril 1926).
- «Sant Francesc i la Pana de Vich», Conferència llegida al Temple Romà de Vic dins el cicle dedicat alVII Centenari de sant Francesc (8 de març de 1926), a *La Paraula Cristiana*, (desembre 1926), 510-520.
- «Clementina Arderiu», Notes llegides en la lectura de poemes a la Sala Parés de Barcelona el 19 d'abril de 1926, a *Revista de Poesia*, (març de 1927), 9-11.
- «En Llanera i En Quintana (o L'idealisme literari)», Homenatge pòstum a M. Llanera i E. Quintana al Centre Atenea d'Olot el 6 de febrer de 1928, a *Revista d'Olot*, (febrer 1928).
- «L'Art i la vida», Conferència quaresmal pronunciada al Foment Mataroní, (març de 1928), a *Pensament Marià*, Mataró, (13 de març de 1928).
- «La Diada del Llibre», Parlament pronunciat al Círcol Catòlic de Mataró a *El Matí*, (8 i 10 d'octubre 1929).
- «El bon gust», Conferència quaresmal organitzada per la Congregació Mariana, 13 d'abril de 1930. [Cf. J.MIQUEL I MACAYA, «Josep M. Capdevila a Valls», *Cultura. Valls*, juliol-agost de 1979].
- «Una exposició d'art a Cervera», Paraules de clausura en l'exposició de pintures de J. Gómez i J. Batlle i Campderrós, a *El Matí*, (25 i 26 de novembre 1930).
- «Als estudiants», Parlament pronunciat la diada de sant Tomàs a la FCEC, a *El Matí*, (12, 13 i 15 de març de 1931).
- «Als estudiants», Discurs llegit en la festa dels Jocs Florals Escolars de Barcelona, a *El Matí*, (16 de març 1931).
- «El periodisme de demà», Ponència llegida a primers de novembre a l'Assemblea d'Acció Popular de Barcelona, a *El Matí*, (11 de novembre de 1931).

- «Els deures dels catòlics en el moment actual», Conferència pronunciada davant la Junta Diocesana d'Acció Catòlica de Barcelona, a *El Matí*, (13 de desembre de 1931).
- «El Taller-Escola d'Art», Parlament amb motiu de la inauguració del Taller-Escola d'Art de Tarragona (1-XII-1934). [Text Inèdit.]
- «El Dr. Joaquim Balcells», Paraules de presentació del Dr. Balcells a l'Ateneu de Tarragona», (19 de maig 1935).
- «Homenatge a Ruyra», Conferència al Casal de Cultura amb motiu del 80 aniversari de Ruyra, Barcelona, (27 de setembre de 1938). [Original català Inèdit; Vegeu en versió castellana: «La obra de Joaquín Ruyra», *Hora de España*, 21. Barcelona, setiembre 1938, 73-82].
- «Discurs del President Josep Maria Capdevila», a: *Jocs Florals de la llengua catalana. Any LXXXVII de la seva restauració*, I Centenari del naixement de Mossèn Jacint Verdaguer. Bogotà (Colòmbia), (13 de maig de 1945), 55-60.
- «El pensament estètic del doctor Torras», Certamen de Cantonigròs dedicat a Torras i Bages (7 d'agost de 1966) a *Miscel·lània Torras i Bages*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991, 167-174.

Bibliografia sobre Josep Maria Capdevila

- BILBENY, Norbert. *Filosofia Contemporània de Catalunya*, Barcelona: Edhasa, 1985.
- CARRERES, Joan. *Josep Maria Capdevila. Ideari i Poètica*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.
- CORTADA, Joan. *La filosofia de Josep Maria Capdevila*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.
- GIRÓ, Jordi. *Els homes són i les coses passen. Maurici Serrahima i Bofill (1902-1979), un filòsof-literat del segle XX*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.
- LLUÍS, Pere [coord.], *Les idees i els dies*, Barcelona: Proa, 2002.
- LLUÍS, Pere. *Serrahima i el cristianisme postconciliar*, [dins *Maurici Serrahima, Centenari*, 1902-2002], Barcelona: Institució de les Lletres Catalanes, 2007.
- SERRAHIMA, Maurici. *El fet de creure*, Barcelona: Edicions 62, 1967.
- SERRAHIMA, Maurici. *Dotze mestres*, Barcelona: Destino, 1972.
- SERRAHIMA, Maurici. *Del passat quan era present*, Barcelona: Edicions 62, vol. I 1972, vol. II 1974.

- SERRAHIMA, Maurici. *Josep Maria Capdevila, assaig biogràfic*, Barcelona: Barcino, 1974.
- SERRAHIMA, Maurici. *Memòries de la guerra i de l'exili*, Barcelona: Edicions 62, vol. I 1978, vol. II 1981.
- TORRENT, Joan i TÀSIS, Rafael. *Història de la premsa catalana*, Barcelona: Bruguera, 1966.

Estudis, articles, introduccions i pròlegs

- AGUADO, Daniel. «Amb motiu del centenari de Josep Maria Capdevila», a *Diari de Tarragona*, (21 de juny de 1992).
- ANGLADA, M. Àngels. «Record de J. M. Capdevila», a *El 9 Nou*, (10 de juliol de 1992).
- ARAGÓ, Narcís-Jordi. «Memòria de Josep Maria Capdevila», a *Revista de Girona* 152, (1992).
- ARAGÓ, Narcís-Jordi. «Anys de resistència i d'esperança», a *Recull*, Blanes: (22 de juliol de 1995).
- BILBENY, Norbert. «Filosofia de l'exili i exili de la filosofia», a *Enrahonar*, 10, (1984).
- BORONAT, Josep Maria. «Una conversa amb Josep Maria Capdevila», a *La Veu*, (6 de febrer de 1926).
- CARRERES, Joan. «Josep M. Capdevila i Balançó», a *Punt Diari*, 16 d'octubre de 1982; «Cartes inèdites de Josep Pla», (correspondència de Pla a Josep M. Capdevila). *HoraNova, Suplement literari i cultural de Figueres*, 23 d'abril de 1984; «Capdevila i Olot», *Diari de Girona*, 15 i 19 d'abril de 1992. «J.M. Capdevila tindria cent anys», *Serra d'Or*, setembre 1992; «Josep Maria Capdevila a través de la seva correspondència», a *Revista de Girona*, 155, novembre-desembre, 1992; «Josep Maria Capdevila», a *Pensament i filosofia a Catalunya III: 1940-1975*, SCF (INEHCA), 2004.
- CASASSAS, Jordi. «Els quadres del regionalisme. L'evolució de la Joventut Nacionalista de la Lliga fins el 1914», dins *Recerques: Història, economia i cultura*, 14, 1983, 7-32.
- CASTELLANOS, Jordi. «Josep Maria Capdevila, un intel·lectual conseqüent», *La Vanguardia*, 9 de juny de 1992.
- CORTADA, Joan. *Josep Maria Capdevila. El punt de partença del seu pensament (1892-1920)*. Treball de Recerca presentat al Departament de Filosofia

- de la UAB, Barcelona: UAB, setembre 2002; «Josep Maria Capdevila. Un punt de partida», a *Revista de Girona*, 188, (maig-juny 1998), 64-66.
- CORTADA, Josep. *Aproximació al pensament social i polític de Josep Maria Capdevila*, [Treball de Recerca presentat al Departament de Filologia i Filosofia de la Universitat de Girona], Girona: UdG, octubre 2009.
 - DOLÇ, Miquel. «El magisterio de J.M. Capdevila», *La Vanguardia*, 7 de setembre 1967.
 - FARELL, Glòria. «L'obra i pensament de Josep M. Capdevila», *Catalunya Cristiana*, 15 de juliol de 1993.
 - FARRIOL, Jaume. «Del retorn de Josep Maria Capdevila», *Vida Parroquial*, 1598. Figueres, 8 de juny de 1971.
 - GAMISSANS, Francesc. «El llegat periodístic de Josep Maria Capdevila», *Catalunya Cristiana*, 25 de juny de 1992.
 - GARCÉS, Tomàs (Ship Boy). «Tres llibres de Verdaguier, *La Publicidad*, 24 de gener de 1921; «Una bella crítica” *La Publicitat*, 22-I-1924; «Un assaig de filosofia d'art», *La Publicitat*, 9-VII-1924; «Tirant lo Blanc», Vol. I. *La Publicitat*, 21-XII-1924; «La Bellesa i la veritat», *La Publicitat*, 26-II-1925; «Les cent millors poesies líriques», *La Publicitat*, 3-III-1925; «Un heroi medieval. Tirant lo Blanc», Vol. II. *La Publicitat*, 31-X-1925; «Poetes i crítics», *La Publicitat*, 7-I-1926; «Un manual», *La Publicitat*, 3-III-1926; «Tirant lo Blanc», Vol. III. *La Publicitat*, 26-VII-1927.
 - GARGANTA I FÀBREGA, Miquel de. «Josep M. Capdevila i de Balançó», a *Pàgines olotines*, Olot: Ed. Municipals, (1984), 84-85.
 - «*Del retorn a casa*, de Josep M. Capdevila», a *El cruscat*, 8. Olot: Papers literaris de la Garrotxa, (juliol 1971), 62.
 - GARGANTA I VILAMANYA, Josep M. de. «Un estudi orientador: *Principis de teoria política*, per Josep Maria Capdevila», a *Catalunya Social*, (juny 1927), 5-6.
 - GIRÓ I PARÍS, Jordi. «Introducció», a *Els principis de la civilització*. Barcelona: Barcelonesa d'Edicions, (1992), 9-35; «Josep M. Capdevila. Principis d'una filosofia per l'acció», *Serra d'Or*, setembre 1993, pàg. 49-50.
 - JARDÍ, Enric. «Maragall i Ors. Dos temperaments. Dues generacions», *Serra d'Or*, (agost 1964), 10-14.
 - JOSEPH I MAYOL, Miquel. *Opus IV. Èxode 1939. De retorn a Catalunya*, Barcelona: Pòrtic, 1974.
 - LLATES, Rossend, «Principis de teoria política», per Josep Maria Capdevila. *La Publicitat*, 8 de juny de 1927.

- LLUÍS, Pere. «Esquema històric de la filosofia catalana», *Enrahonar*, 10, Barcelona:UAB, 1984.
- LORES, Jaume. «Unió Democràtica, avui», a l' *Avui*, (4 d'agost de 1997).
- MIQUEL, Josep. «Josep M. Capdevila a Valls», a *Cultura*, Valls, (juliol-agost de 1979).
- PARELLADA, Clotilde, «Precisiones sobre Capdevila y El Matí», a *La Vanguardia*, (30 de juny de 1992).
- PLA, Josep. «Acció Catalana i Acció Francesa», *La Publicitat*, (3 de juliol de 1923); «Crítica i pedanteria», *La Publicitat*, (3 d'agost de 1924); «Joseph Conrad», *La Publicitat*, (8 d'agost de 1924); «Un manual de decadència», *La Publicitat*, (6 d'agost de 1927); «Maragall», *La Publicitat*, (12 d'octubre de 1927); *El quadern gris. Un Dietari*. Barcelona: Destino, 1969, anotació corresponent a l'11 de maig de 1918, 164-165 (OC, I); «Josep Maria Capdevila el 1966” a *Retrats de passaport*. Barcelona: Destino, 1970, 586-592 (OC, XVII).
- PRATS, Modest. «Josep M. Capdevila: una memòria a refer», a *El Punt*, (14 de juny de 1992).
- SERRAHIMA, Maurici. «Un llibre nou», a *Diari de Mataró*. Mataró, (25 de desembre de 1932); «Sobre el Noucentisme», a *Serra d'Or*, (agost 1964), 7-9; «Josep Maria Capdevila», a *Destino*, (15 de gener de 1972); «Josep Maria Capdevila», a *Serra d'Or*, (febrer 1972), 19-20; «En la mort de Josep Maria Capdevila», a *Presbyterium-Quaderns de Pastoral*, 19, (agost 1972), 446-455; «Antologia de Josep Maria Capdevila», a *Presbyterium-Quaderns de Pastoral*, 19, (agost 1972); «Notes sobre el Matí», a *Els Marges*, 6, (febrer 1976), 111-119.
- SOLDEVILA, Carles. «Josep Maria Capdevila», a *La Publicitat*, (7 de gener de 1926); «Ja hi ha assagista», a *La Publicitat*, (14 de gener de 1926); «L'art d'escriure cartes», a *La Publicitat*, (24 de febrer de 1926); «Sobre el gallicisme en la nostra cultura», a *La Publicitat*, (20 de novembre de 1926); «La crítica i els crítics», a *D'Ací d'Allà*, 112, (abril 1927), 104; «L'art i la moral», a *Revista de Catalunya*, 27, (novembre 1926).
- SOLDEVILA, Ferran. «A propòsit d'una antologia», *La Publicitat*, (10 de març de 1925); «La Col·lecció Sant Jordi», a *La Publicitat*, (10 de juliol de 1926); «La Cortesia cristiana», a *La Publicitat*, (28 de juliol de 1926); *Al llarg de la meua vida*. Barcelona: Edicions 62, 1970, 288.
- TRIADÚ, Joan. «Tres llibres importants», a *Serra d'Or*, (octubre 1965), 58-59; «Josep M. Capdevila en el record i en els llibres», a l' *Avui*, (14 de juny de 1992).
- VERGÉS, Fermí. «Pròleg», a *Del retorn a casa*. Barcelona: Pòrtic, 1971.

- XUCLÀ, Jordi. «Uns apunts sobre el pensament catalanista de Josep Maria Capdevila i Balanzó (1892-1972)», a *La Comarca d'Olot*, 681, (12 de novembre de 1992), 6-18.